

Guerrers de Riace (460-430 aC)

Autor: **Desconegut**

Localització original: **costes Reggio Calàbria**

Actual: **Museu Nacional de Reggio de Calàbria**

Estil: **grec clàssic**

Dimensions: **2,05 m alt**

Material: **bronze**

Tècnica: **fosa**

Formes: **exempta**

Tipologia: **dempeus**

Cromatisme: **policroma**

Estat conservació: **atacats per l'aigua de mar, però ben restaurats (algunes parts perdudes)**

Foren recuperats el 1972 del fons del mar

Repassem les característiques de l'escultura clàssica:

Proporció: **Policlet** va ser el teòric de la proporció amb els escrits que va fer sobre els canons (proporció matemàtica entre parts cos)

Escultura equilibrada en l'expressió. **Fidies** es qui ho representa millor.

Té dinamisme. Moviment (com per exemple el Discòbol de **Miró**)

Flexibilitat als membres de l'anatomia. Alternança de músculs tensos amb d'altres relaxats. *Contrapposto* (cames).

Eviten la simetria, a diferència de l'Arcaic. Perd frontalitat.

Transparència als vestits de dones, els homes segueixen nus.

El material segueix sent el marbre o el bronze.

Naturalisme, intent actituds naturals. Braços desenganxats del cos.

El context històric de l'època clàssica

Desenvolupament de la democràcia com a sistema d'equilibri social i polític entre les diferents classes socials i entre els valors individuals i col·lectius. Els segles V i IV a. C. és una de les èpoques de la història de l'art en què maduren les més importants i fecundes formes naturalistes.

En el classicisme del segle V la tendència al naturalisme és quasi tan forta com el desig de mesura i ordre, és a dir, d'idealització.

Aquest antagonisme entre principis formals artístics, naturalisme/idealisme, es correspon a les tensions socials i polítiques que en democràcia s'originen entre valors individuals i valors col·lectius.

Tota la història del classicisme es desenvolupa amb el predomini d'una de les dues tendències: naturalisme i idealització, encara que sempre enllaçats d'una manera inseparable.

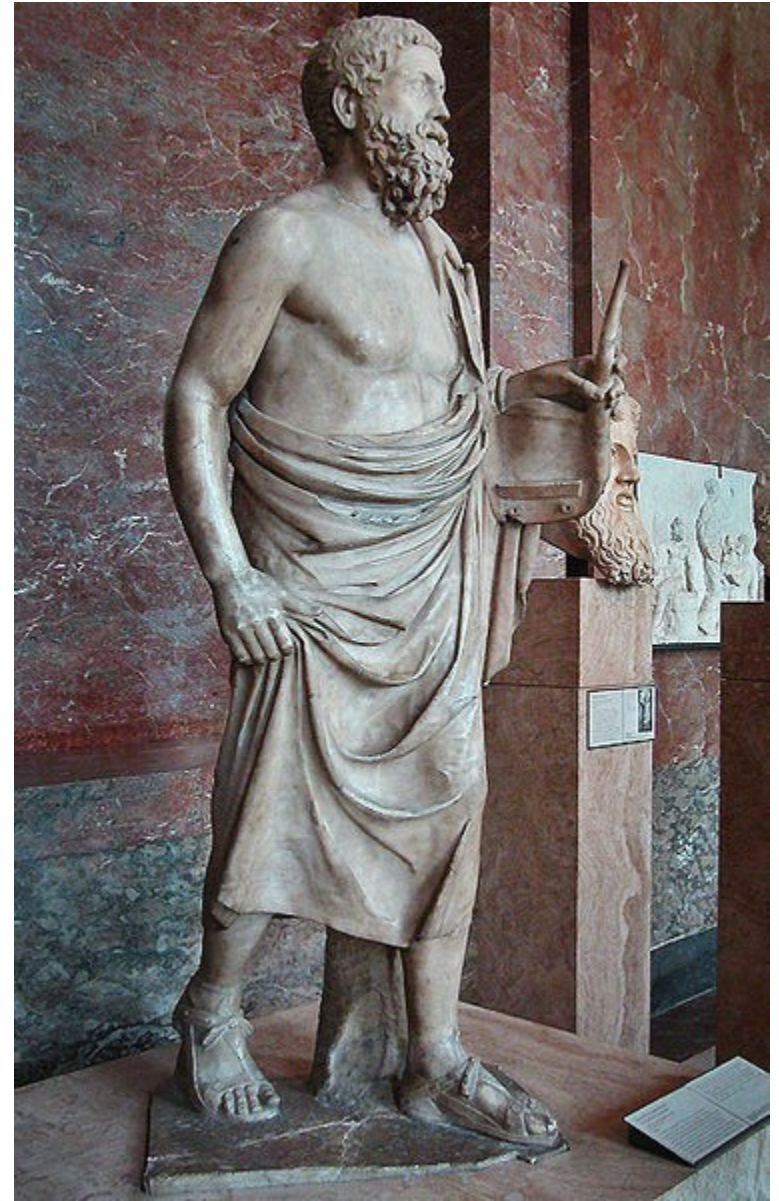
Després dels dinàmics començaments del segle amb Miró (Discòbol), s'arriba a la fórmula de síntesi de Policlet (Dorífor, Diadúmen) i dels relleus del Partenó (Banquet dels Déus) i a mesura que s'arriba a la fi els elements individualistes van guanyant en importància cada vegada més gran durant el segle IV amb Praxíteles (Hermes) i Lisip (Apoxiomenos). Aquest gust per un naturalisme cada vegada més individualitzat es correspon a la idea social i filosòfica de l'home com a mesura de totes les coses.

Biografia de l'autor

Es desconeix qui va fer aquestes dues escultures, però hi ha diverses hipòtesis. Una suggereix que una de les peces podria ser obra d'**Alcàmenes**, deixeble de Policlet i Fídies.

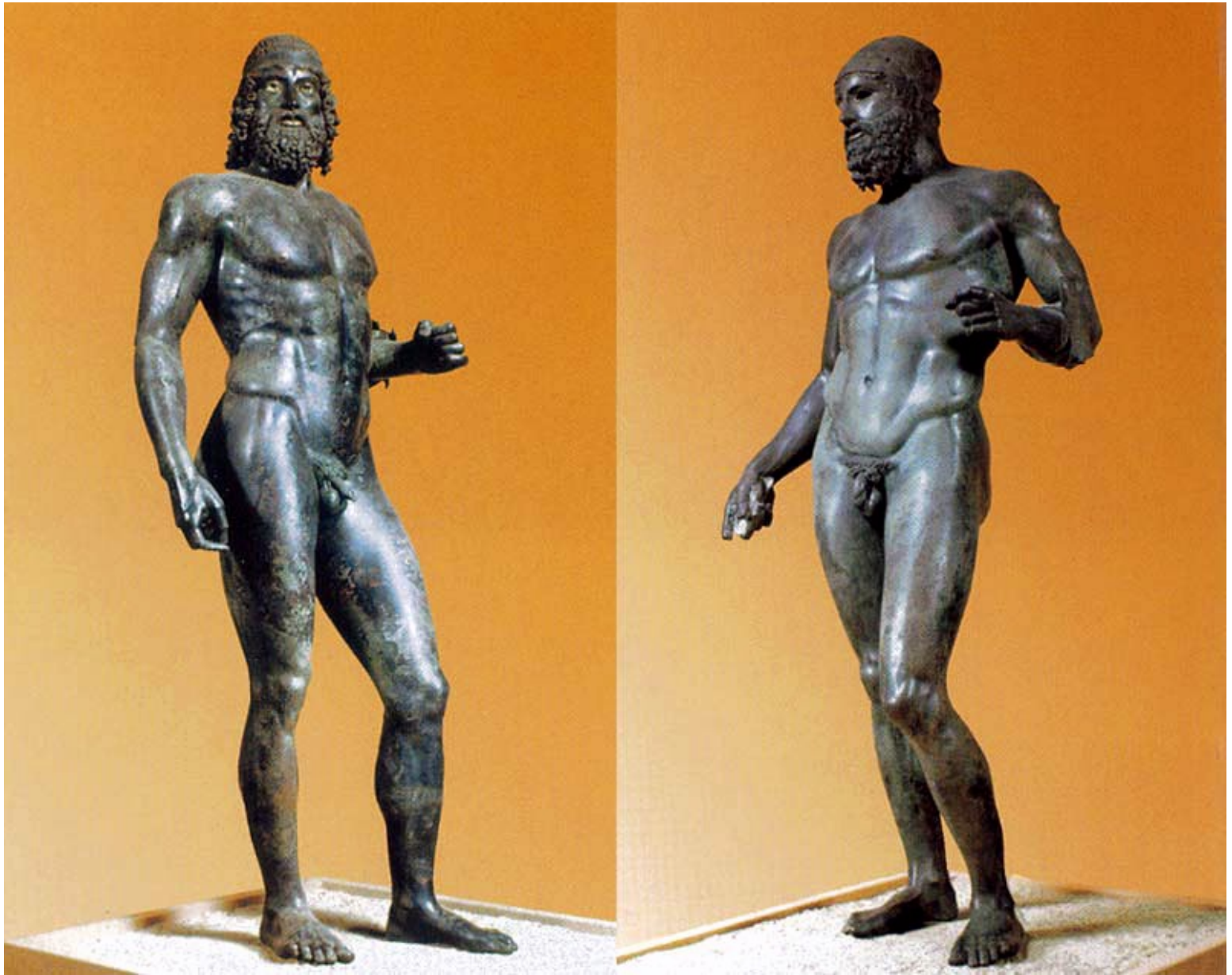
Una teoria més recent parla del bronzer **Pitàgores de Reggio**, nat a Samos, però que visqué molt temps a Reggio di Calabria. Se li atribueix la invenció de la composició en X (tísica o *xiasmos*) i el fet de ser el primer a reproduir fidelment venes i tendons del cos en l'escultura.

Estatua de Senador amb lira, còpia romana del S. II d'una escultura del S. V a C, atribuïda a Pitàgores de Reggio

Anàlisi formal

Descripció

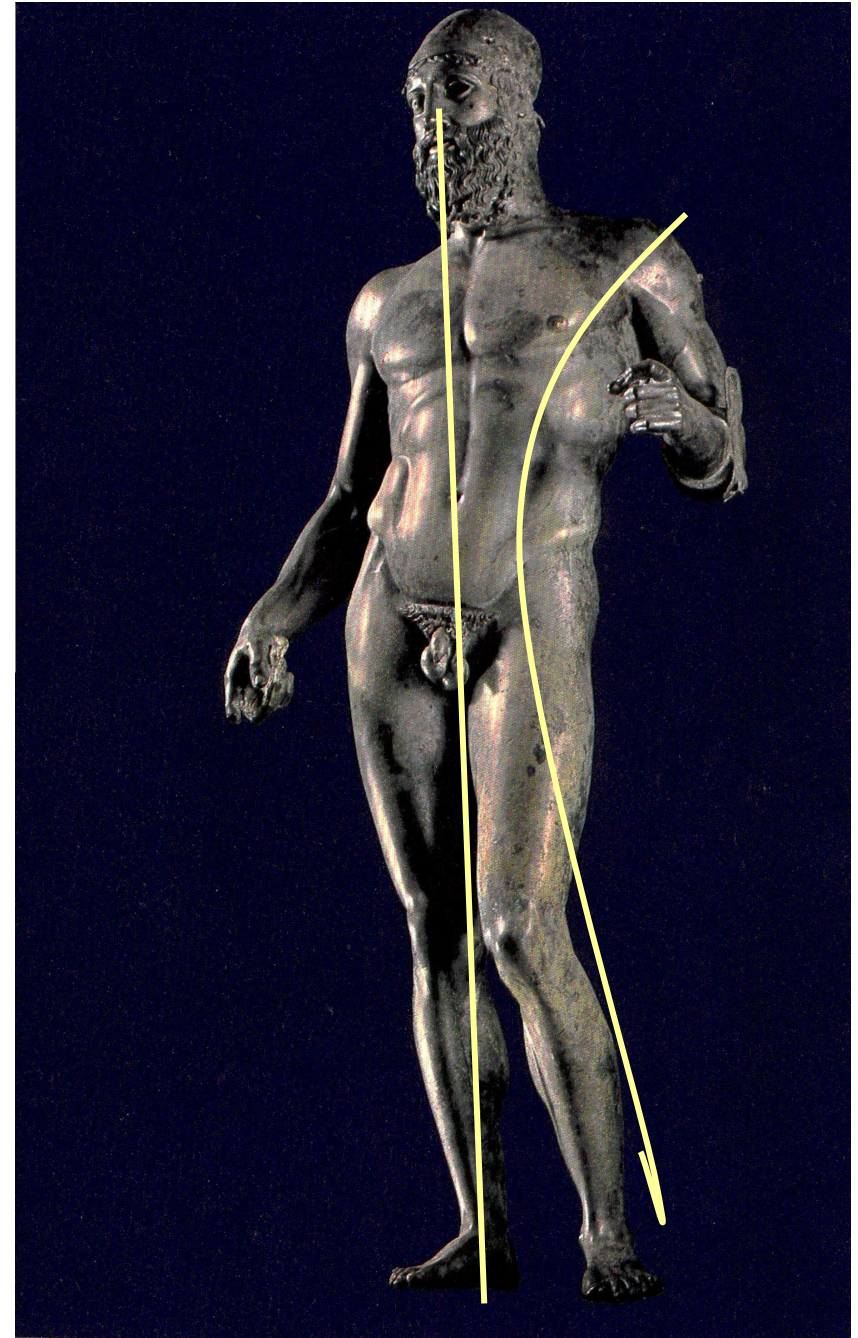

Guerrer I (B):

- Representa home més gran
- Solidesa i experiència
- Cert cansament
- Forma aplanada cap (casc?)
- Expressió ferotge
- Contrapposto* (trenca el hieratisme arcaic)

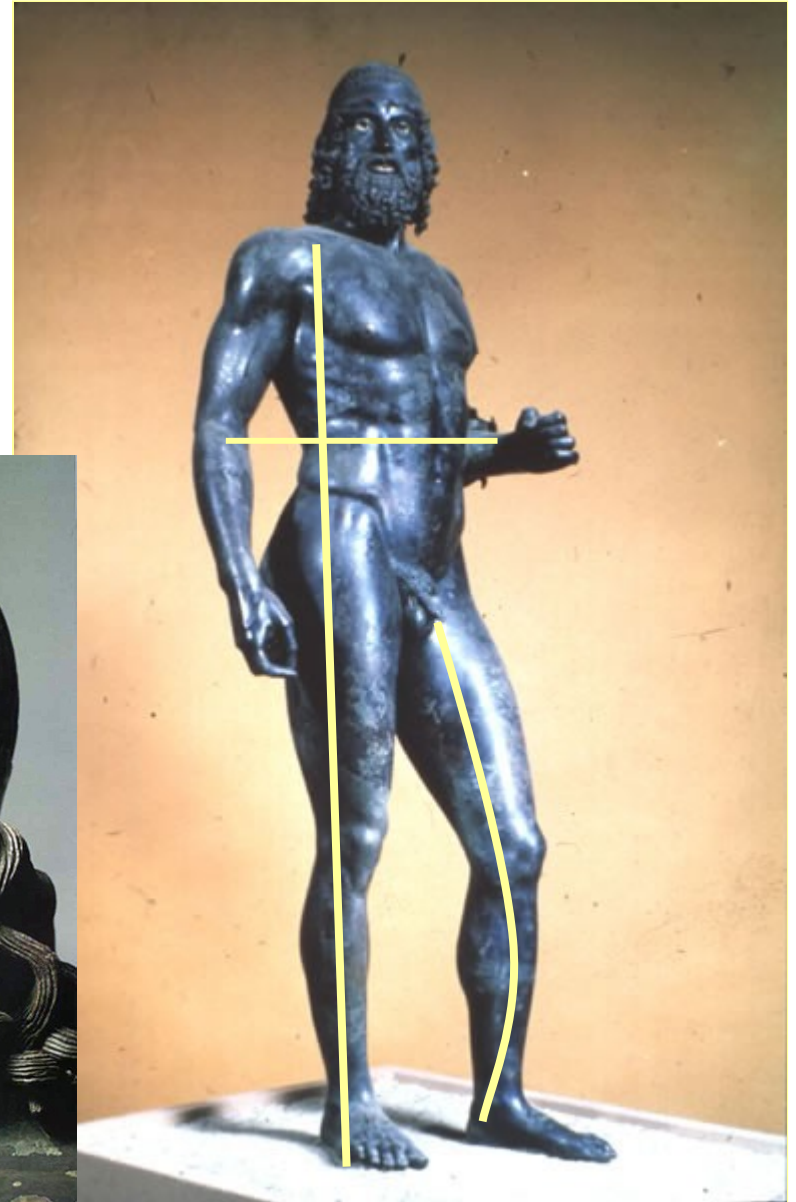
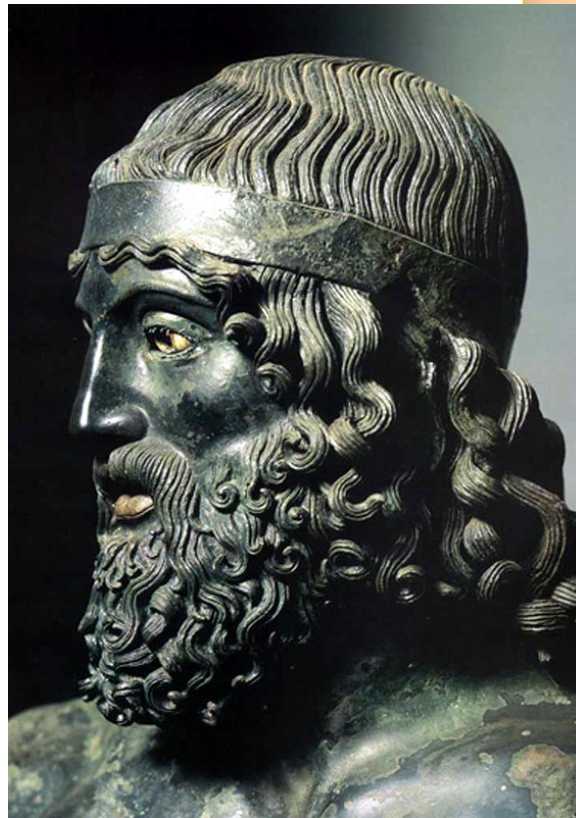

Li falta un ull de vori.
Detalls realistes afegits (dents, pestanyes...)

Guerrer 2 (A)

- Representa home més jove, nu
- Du els cabells sense recollir, fets amb molt detall (naturalitat)
- Expressió més arrogant, tranquil·la
- *Contrapposto*, cos equilibrat
- Restes lligat d'un escut braç esquerre
- Gira el cap a la seva dreta

Gran naturalisme.
Se li veuen les venes
i els tendons dels
braços, mans i peus.

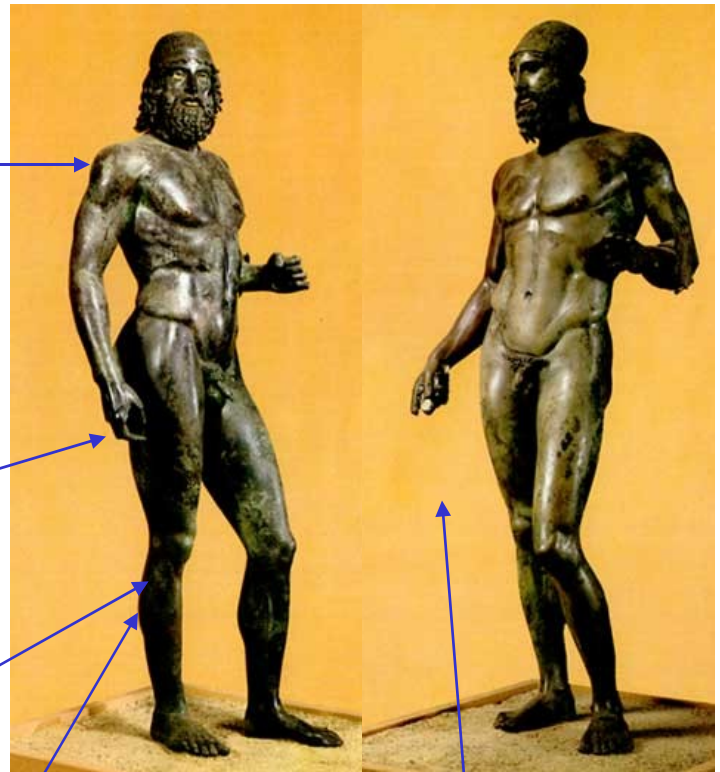
Celles de plata
Els ulls estaven fets
amb materials
compostos; marfil i
calcaris per les còrnies
i pasta vítria i potser
àmbar per l'iris i les
pupilles.
Llavis de coure

Dents de plata

Dos homes
madurs i
vigorosos.

Ambdós barbuts,
dempeus,
completament

No al hieratisme:
despullats.
suportant el cos en la cama
dreta mentre que l'esquerra
descansa lleugerament
aixecada i flexionada. Cap
direcció contrària a aquesta
cama **Contrapposto**

bronzes de 2,05 m. d'alçada i pesen 400 quilos

Barbes rinxolades d'estil jònic

Els seus braços esquerres
doblegats pels colzes,
conserven restes del lligat
d'un escut, els seus braços
drets cauen al llarg del cos
amb naturalitat i tenen la mà
tancada, fent el gest
d'agafar una llança o una
espasa

Estil

- Mateixa època però possiblement de diferents escultors
- Transició del període arcaic al clàssic
- Elements del clàssic primerenc: *contrapposto*, recerca perfecció ideal figura humana, gran coneixement del cos humà, idealitzat
- Expressen serenitat i equilibri
- Domini perfecte de l'anatomia humana
- Anticipen l'antropocentrisme i l'atenció detalls d'un període posterior.
- Gran influència en escultors posteriors (Praxíteles i hel·lenístics).

Interpretació

Foren trobats el 1972 de manera fortuïta a les aigües de la mar Jònica, a uns tres-cents metres de la costa al territori de la Comuna de Riace, a Calàbria, a 8 metres de profunditat.

Es creu que, durant l'Antiguitat, els Guerrers es van portar de Grècia a Roma i que el naufragi del vaixell on anaven, les fes anar al fons del mar.

No se sap on eren els Guerrers; els escriptors grecs diuen que havia escultures com aquestes als carrers i temples de les seves ciutats; els romans, les apreciaven molt i se les enduien a Roma; gairebé totes es van fondre a en arribar a l'Edat Mitja per aprofitar-ne el metall.

Circumstàncies:

No sabem on ni quan es van fer els Guerrers, es pensa que poden ser d'entre el segle V i el II abans de Crist; tampoc coneixem el seu autor, un de sol o dos, ni qui, o què, representen. podria ser el seu autor Pitàgoras de Regio. Estil Grec Clàssic (àtic sever). A la 1a meitat del s. V aC.

Poden ser déus o herois, presentats com a Guerrers, d'on els hi ve el nom; han perdut les armes que portaven, l'espasa i l'escut rodó; el Guerrer 1 podia dur casc o, potser, una corona, que s'ajustaria a la banda del cabell; té un solc a la part més alta del cap, resseguit amb plom, potser per encaixar l'objecte.

Els dos tenen relació i podien haver format una parella, o ser d'un grup d'escultures que explicaria una història. L'home nu és un dels assumptes més importants de l'escultura grega, normalment és un noi, dit *efeu*, amb el cos atlètic i la cara juvenil, sense barba i els trets suaus. El *Guerrer 1* és un home fet, que ja ha deixat la delicadesa primera; és un tipus menys tractat però del que hi ha d'altres exemples, com el *Zeus Posidó* (al Museu d'Atenes).

El *Guerrer*, l'*Auriga de Delfos* i el *Zeus Posidó* tenen el mateix pentinat.

Possible significació

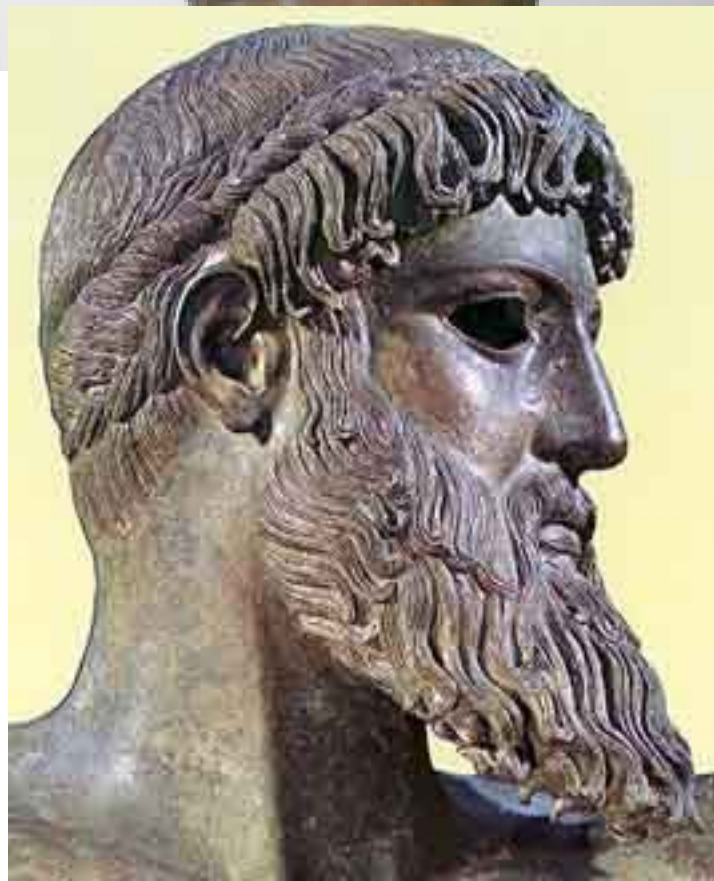
Aias o Àiax (Del grec: Αἴας) és un heroi llegendari de l'antiga Grècia. Rei de Salami, una de les illes gregues. Per diferenciar-lo d' Àiax fill d'Oileus –un altre dels personatges de l'Il·líada– era anomenat Aias el Gran o Àiax de Telamó, degut a que Telamó era el nom del seu pare. És germanastre de Teucre i cosí d'Aquil·les.

Descrit a l'Il·líada com "de gran estatura", "de cos colossal" i "el baluard dels Achaeans", era el segon –només superat per Aquil·les– en força i valentia. Ambdós van ser entrenats junts pel centaure Chiron el mateix que prèviament havia entrenat els seus pares: Telamó i Peleus . En el camp de batalla comandava les seves tropes empunyant una magnífica destal i un immens escut fet de set pells de bou i una capa de bronze, sent una de les principals bases de l'exercit del rei Agamèmnon. No és ferit en cap de les batalles descrites en l'Il·líada i és l'únic dels personatges principals que no rep ajuda de cap dels déus participants en les guerres. Per això, Ajax és considerat el paradigma de treball dur i perseverança.

Per alguns són dos herois anomenats Àiax: Àiax Telamó, cap de l'exèrcit que s'enfrontà als troians que recuperà el cadàver d'Aquiles, i Àiax Oileu, que combatí al costat del primer i violà a la sacerdotessa Cassandra. Què són 2 guerrers és segur, pels gestos d'agafar escut i llança. Són dels pocs originals en bronze que ens han arribat.

Zeus del Cap Artemision

L'Auriga

fragment d'un conjunt

votatiu que comprenia el

carro, el cavall i el noi; fou

trobat al Santuari d'Apol·lo

Models i influències

Els guerrers de Riace encara tenen característiques arcaiques: frontalitat, rigidesa i geometrisme encertes parts del cos. Tanmateix, el seu dinamisme i naturalisme (detalls anatòmics, moviment... porten a l'antropocentrisme propi de l'etapa clàssica, que cerca la bellesa ideal i l'equilibri del cos humà masculí.

També són importants perquè són dels pocs originals en bronze grecs conservats i serveixen per estudiar la tècnica de la cera perduda tal i com es feia en l'antiga Grècia.

Dorífor de Policlet